

บันทึกการตอบข้อหารือกรมอนามัย

เรื่อง แนวทางการพิจารณาอนุญาตกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทกิจการสกัดทองคำ

ราชการส่วนท้องถิ่นได้มีหนังสือถึงอธิบดีกรมอนามัย เพื่อขอหารือเกี่ยวกับการพิจารณา กิจการสกัดทองคำด้วยเครื่องรีฟิวว่าเข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องควบคุมตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตามหนังสือที่อ้างถึง ราชการส่วนท้องถิ่นได้รับข้อหารือการขออนุญาตประกอบกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพว่ามีผู้ประกอบการร้านทองในพื้นที่ ประสงค์จะประกอบกิจการสกัดทองคำโดยใช้เครื่องรีฟิว จากประเทศอิตาลี ว่าจะสามารถออกใบอนุญาตให้ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้หรือไม่ และถ้า สามารถอนุญาตได้ จะจัดอยู่ในกิจการประเภทใด ลำดับที่เท่าใด

ราชการส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ปรากฏผลดังนี้

๑. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ อาศัย อำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๓ ให้กิจการดังต่อไปนี้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๖. กิจการที่เกี่ยวกับโลหะ หรือแร่

(๑) การผลิตโลหะ เครื่องประดับ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ด้วยโลหะหรือแร่

(๒) การถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑)

(๓) การกลึง เจาะ เชื่อม ตี ประสาน ริด หรืออัดโลหะด้วยเครื่องจักร หรือก๊าซ หรือ ไฟฟ้า ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑)

(๔) การเคลือบ ชุบโลหะด้วยตะกั่ว สังกะสี ดีบุก โครเมียม นิกเกิล หรือโลหะอื่นใด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑)

(๕) การขัด ล้างโลหะด้วยเครื่องจักร หรือสารเคมี ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑)

(๖) การทำเหมืองแร่ สบสม แยก คัดเลือก หรือล้างแร่

๒. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ความหมายของคำว่า

“สกัด” หมายถึง แคนหรือแยกเอาออกมา เช่น สกัดน้ำมัน สกัดน้ำหอมจากดอกกุหลาบ

“โลหะ” หมายถึง ธาตุที่ถลุงจากแร่แล้ว เช่น เหล็ก ทองแดง ทองคำ

“ละลาย” หมายถึง อาการที่ของแข็งเปลี่ยนสภาพเป็นของเหลว ด้วยความร้อน

“หลอม” การทำให้ละลายด้วยความร้อน

๓. ขอบเขต ความหมาย และลักษณะของการประกอบกิจการ ตามพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

การหลอมโลหะ คือ การละลายโลหะด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การใช้เตาควิปอล่าสำหรับการหลอม เหล็กหล่อ เตาอาร์คไฟฟ้าสำหรับการหลอมเหล็กกล้า และเตาอินดักชันสำหรับการหลอมโลหะทองแดงผสม เป็นต้น ซึ่งจะส่งโลหะหลอมเหลวไปสู่ขั้นตอนการหล่อขึ้นรูปต่อไป

โดยมีรายละเอียดข้อเท็จจริง ดังนี้

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ สธ ๐๔๔๕.๐๔/๓๔๒๑ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ซึ่งกรมอนามัยมีถึง ราชการส่วนท้องถิ่น

๑. ผู้ประกอบการมีความประสงค์จะประกอบกิจการสกัดทองคำ เพื่อให้ได้ผงทองคำบริสุทธิ์ซึ่งผงทองคำบริสุทธิ์ที่ได้จากสาขาเยาวยาณิช จะถูกส่งไปยังห้างขายทองฮั่วเซ่งเฮง สาขาสำเพ็ง ถนนเยาวราช แขวงจักรวรรดิ เพื่อหลอมขึ้นรูปเป็นทองคำแท่งและทองรูปพรรณต่อไป

๒. ผู้ประกอบการจะมีการนำเครื่องรีไฟน์จากประเทศอิตาลี (เครื่อง ORS TR๑๐๐/๑๐๐ Drone) กำลัง ๑ แรงม้า มีโปรแกรมอัตโนมัติ SMART PLC มาทำการสกัดทอง โดยมีกระบวนการสกัดทองดังนี้

๑) ใส่เศษโลหะขนาดเล็กที่มีโลหะมีค่าผสมอยู่ลงในโหลแก้วหมายเลข ๑

๒) เติมน้ำยาเคมีที่ใช้สกัด (กรดไนตริก และกรดไฮโดรคลอริก)

๓) ใช้ไฟฟ้าให้ความร้อน (อุณหภูมิประมาณ ๕๐-๖๐ องศาเซลเซียส)

๔) เกิดก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์และก๊าซไฮโดรเจนคลอไรด์

๕) โลหะมีค่าที่ละลายเป็นของเหลวเข้าสู่ถังพักหมายเลข ๒

๖) แยกโลหะเงินออกจากทอง โดยโลหะเงินจะถูกเก็บค้างอยู่ในถังนี้ ส่วนโลหะทองจะถูกเก็บไว้ในโหลแก้วหมายเลข ๓

๗) โลหะทองจากโหลแก้วหมายเลข ๓ ทอยส่งไปยังโหลแก้วหมายเลข ๔

๘) เติมน้ำยาเคมีที่ทำให้ตกตะกอน (โซเดียมเบตาซันไฟต์) แล้วส่งไปโหลหมายเลข ๕

๙) กรองผงทองและน้ำเสียออกจากกัน

๑๐) ได้ผงทองบริสุทธิ์

๓. ราชการส่วนท้องถิ่นได้ทำการสืบค้นขั้นตอนกระบวนการในการสกัดทองระบบปิด ที่มีลักษณะขั้นตอนกระบวนการทำงานคล้ายคลึงกับเครื่องสกัดทองที่ผู้ประกอบการจะนำมาติดตั้ง โดยจะได้ผงทองดังรูปซึ่งในกรณีที่มีการขายผงทอง แต่จะนำผงทองรวบรวมไปหลอมเป็นทองคำแท่งในร้านขายทองอีกสาขาหนึ่งของสถานประกอบการ

ทั้งนี้ จากขั้นตอนการสกัดทองตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ผงทองที่ได้จะนำไปหลอมในเบ้าหลอมเพื่อเป็นทองคำแท่ง ซึ่งเตาหลอมดังกล่าวจะเป็นอุปกรณ์ที่อยู่แยกเป็นอิสระโดยเด็ดขาดจากเครื่องสกัดทอง

จากรายละเอียดข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. การใช้เครื่องรีไฟน์สกัดทอง มีขั้นตอนของการละลายโลหะมีค่าให้เป็นของเหลว โดยใช้ไฟฟ้าให้ความร้อนร่วมกับสารเคมีในการละลายโลหะมีค่า และตกตะกอนเป็นผงทองบริสุทธิ์ โดยเมื่อพิจารณาจากความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ และตามขอบเขต ความหมาย และลักษณะของการประกอบกิจการ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ราชการส่วนท้องถิ่นมีความเห็นว่ากระบวนการในการสกัดทองเป็นเพียงการละลายโลหะให้เป็นของเหลว และตกตะกอนด้วยสารเคมีให้ได้ผงทองคำบริสุทธิ์ ไม่เข้าข่ายเป็นการหลอมตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงเห็นว่าไม่เข้าข่ายกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑) ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

๒. จากเหตุผลตามข้อ ๑. และรายละเอียดข้อเท็จจริงข้างต้น จึงขอหารือกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้ได้ความชัดเจนในการควบคุมกำกับดูแลการประกอบการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ดังนี้

๒.๑ การละลายโลหะมีค่าให้เป็นของเหลว และนำของเหลวที่ได้ไปทำปฏิกิริยากับสารเคมีให้ทองตกตะกอน ได้ผงทองคำบริสุทธิ์เป็นขั้นตอนสุดท้าย ไม่มีการหลอมในสถานประกอบการดังกล่าว จะเข้าข่ายกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑) ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่

๒.๒ การละลายโลหะมีค่าให้เป็นของเหลว และนำของเหลวที่ได้ไปทำปฏิกิริยากับสารเคมีให้ของตกตะกอน จนได้ผงทองที่บริสุทธิ์ และนำผงทองที่ได้ไปเข้าเตาหลอมขึ้นรูปเป็นทองแท่ง โดยที่เตาหลอมอยู่แยกเป็นอิสระโดยเด็ดขาดจากเครื่องสกัดทอง ในสถานประกอบการดังกล่าว จะเข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑) ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ และหากการประกอบกิจการดังกล่าวเข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑) จะครอบคลุมรวมถึงกระบวนการสกัดทองดังกล่าวด้วยหรือไม่

ทั้งนี้ ในกระบวนการขั้นตอนของการใช้เครื่องรีไฟน์สกัดทอง จะมีมลพิษทางอากาศ และมีน้ำเสียเกิดขึ้นในกระบวนการ ซึ่งมีมลพิษที่เกิดขึ้นหากไม่มีการควบคุมอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้อาศัยใกล้เคียงและสิ่งแวดล้อมได้ โดยหากกิจการดังกล่าวไม่เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ควรมีการควบคุมอย่างไร และควรมีการขยายความเพิ่มเติมในส่วนของขอบเขตความหมาย และลักษณะการประกอบกิจการ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้ครอบคลุมกิจการดังกล่าวต่อไป

(๑) ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตามมาตรา ๓๒^๒ ในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดประเภทกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องการประสงค์จะควบคุมในเขตพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปด้านสุขลักษณะในการประกอบกิจการ โดยผู้ประกอบการที่ถูกประกาศให้ควบคุมในเขตพื้นที่นั้นจะต้องขออนุญาตตามมาตรา ๓๓^๓ ก่อนประกอบกิจการ

กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐

กำหนดหลักเกณฑ์ควบคุมด้านสุขลักษณะในการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข โดยมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ (๑) สถานที่ตั้ง ลักษณะอาคาร และการสุขาภิบาล และ (๒) ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และการป้องกันเหตุรำคาญ

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘

กำหนดประเภทกิจการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขเห็นชอบประกาศให้เป็นกิจการควบคุม

(๒) ความเห็นในประเด็นข้อหารือ (ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ ๒-๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑)

^๒ มาตรา ๓๒ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา ๓๑ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินกิจการตาม (๑) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

^๓ มาตรา ๓๓ เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๑) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการตามประเภทที่มีข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา ๓๒ (๑) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๒) ก็ได้

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว

ข้อหาหรือ ๑ : กิจการสกัดทองโดยไม่ได้มีการหลอมเพื่อขึ้นรูปทองคำในสถานประกอบการเดียวกัน จะเข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทที่ ๖ (๒) การถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑) ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่

ความเห็น : ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข ได้ประสานงานกับผู้หารือ และนำเสนอประเด็นข้อหาหรือดังกล่าวต่อคณะกรรมการบริหารและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาและมีความเห็น ดังนี้ กิจการดังกล่าวเข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทที่ ๖(๒) การถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิดยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖(๑) เนื่องจากตามความหมายที่ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ไว้สำหรับคำว่า “ถลุง” คือ “ใช้ความร้อนสุ่มสินแร่เพื่อไล่ขี้แร่ ออกเอาไว้แต่เนื้อโลหะ” และขอบเขต ความหมายของคำว่า “ถลุงแร่” ที่ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขได้ให้ไว้ในหนังสือแนวทางการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ คือ การนำแร่ไปผ่านกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ได้โลหะที่บริสุทธิ์หรือเกือบบริสุทธิ์ตามต้องการ แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอนหลัก คือ ๑) การเตรียมแร่ ๒) การถลุงหรือการใช้ความร้อนทำโลหะที่อยู่ในรูปของสารประกอบ (ในสินแร่) ให้กลายเป็นโลหะ ๓) การทำโลหะให้บริสุทธิ์ เช่น การกลั่น การแยกด้วยไฟฟ้านอกจากนี้ จากการหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการถลุงแร่ ขั้นตอนการถลุงแร่จะเป็นกระบวนการที่นำแร่ซึ่งมีเนื้อโลหะและสิ่งปลอมปนต่าง ๆ (หมายความรวมถึงโลหะชนิดอื่นที่ผู้ประกอบการไม่ได้ต้องการในกระบวนการผลิตนั้น) มาคัดแยกด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของโลหะที่ต้องการ และเทคโนโลยีการถลุงแร่ที่เลือกใช้ โดยผลิตภัณฑ์สุดท้ายจะได้เป็นเนื้อโลหะบริสุทธิ์ หรือเกือบบริสุทธิ์ซึ่งเป็นชนิดที่ผู้ประกอบการต้องการ

ข้อหาหรือ ๒ : หากสถานประกอบการดังกล่าว มีการนำทองที่ได้จากกระบวนการสกัดทองไปหลอมขึ้นรูป โดยที่เตาหลอมอยู่แยกเป็นอิสระโดยเด็ดขาดจากเครื่องสกัดทอง แต่อยู่ในสถานประกอบการเดียวกัน จะเข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑) ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ และหากเข้าข่ายเป็นกิจการประเภทดังกล่าว ขอบเขตที่ควบคุมจะหมายความรวมถึงกระบวนการสกัดทองด้วยหรือไม่

ความเห็น : ในการประกอบกิจการสกัดทองด้วยเครื่องรีไฟน์ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้หารือมา คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า การคัดแยกโดยเริ่มต้นจากการละลายแร่ที่มีทองคำผสมอยู่ให้เป็นของเหลวด้วยความร้อนและกรด แล้วจึงผสมสารเคมีเพื่อให้จับกับเนื้อทองคำแล้วจึงกรองแยกผงทองคำออกจากสิ่งปลอมปน ซึ่งลักษณะดังกล่าวตรงกับความหมายของคำว่า “ถลุง” และยังมีลักษณะในการดำเนินการแยกเนื้อโลหะด้วยวิธีการที่คล้ายกับวิธีที่ใช้ในอุตสาหกรรมถลุงแร่โดยทั่วไปอีกด้วย

หากในสถานประกอบการเดียวกันมีทั้งการสกัดทองคำและการหลอมทองคำรวมอยู่ด้วย ให้ราชการส่วนท้องถิ่นตรวจสอบตามข้อเท็จจริงโดยต้องพิจารณาถึงผลิตภัณฑ์หลักของกิจการนั้น หากพบว่ากระบวนการสกัดทองคำเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องกับการหลอมทองคำ โดยมีเจตนาให้เกิดผลิตภัณฑ์หลักเดียวกัน และมีสถานประกอบการอยู่ในบริเวณเดียวกัน ถึงแม้ว่าเตาหลอมทองคำจะอยู่แยกเป็นอิสระจากกระบวนการสกัดทองคำ แต่ก็เชื่อได้ว่าทั้งสองกระบวนการเป็นกระบวนการของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทที่ ๖(๒) การถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖(๑) โดยสถานประกอบการนั้นต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการเพียงใบเดียว เนื่องจากเป็นกิจการที่มีความต่อเนื่องกัน และชื่อประเภทกิจการข้างต้นซึ่งบัญญัติไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ นั้น ก็มีความหมายครอบคลุมถึงทั้งสองกระบวนการอยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม ราชการส่วนท้องถิ่นควรพิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น แม้ว่าการประกอบกิจการนั้น ๆ จะมีขั้นตอนการผลิตที่ต่อเนื่องกัน มีสถานประกอบการอยู่ในบริเวณเดียวกันและอาจ

มีเจ้าของคนเดียวกัน แต่หากมีกระบวนการผลิตหรือกิจกรรมที่แยกส่วนกันชัดเจน และมีการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างชนิดกัน หรือมีกระบวนการผลิตที่สามารถดำเนินการผลิตสินค้าได้หลายประเภท ในกรณีเช่นนี้ผู้ประกอบการอาจต้องขอใบอนุญาตหลายใบตามประเภทหรือชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางการค้า ทั้งนี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจสอบตามข้อเท็จจริงว่ากระบวนการผลิตที่แยกส่วนกันนั้นเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการควบคุมเป็นการเฉพาะนอกเหนือจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้สำหรับการประกอบกิจการหลักหรือไม่

(๓) ข้อมูลเพิ่มเติมและความเห็นแย้งมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ

ภายหลังราชการส่วนท้องถิ่นได้มีหนังสือถึงอธิบดีกรมอนามัย เพื่อขอชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมต่อคณะอนุกรรมการบริหารและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เนื่องจากมีความเห็นแย้งมติที่ประชุม ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ ในประเด็นที่ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขได้ให้ขอบเขตความหมายของคำว่า “ถลุงแร่” ไว้ในหนังสือแนวทางการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าเป็นการนำแร่ไปผ่านกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ได้โลหะที่บริสุทธิ์หรือเกือบบริสุทธิ์ตามต้องการ แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอนหลัก คือ ๑) การเตรียมแร่ ๒) การถลุงหรือการใช้ความร้อนทำโลหะที่อยู่ในรูปของสารประกอบ (ในสินแร่) ให้กลายเป็นโลหะ ๓) การทำโลหะให้บริสุทธิ์ โดยราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่า กิจการสกัดทอง โดยใช้เครื่องรีไฟน์ เป็นเพียงขั้นตอนการนำโลหะทองคำ เศษทองรูปพรรณ เศษทองคำเก่า มาทำการแยกให้บริสุทธิ์ด้วยกระแสไฟฟ้า ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ ๓ เพียงขั้นตอนเดียวจาก ๓ ขั้นตอนหลัก ดังนั้น กระบวนการสกัดทองด้วยวิธีการดังกล่าวจึงไม่เข้าข่ายเป็นการถลุงแร่ตามที่ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขได้ให้ความเห็นไว้ อีกทั้งโลหะทองคำ เศษทองรูปพรรณ และเศษทองคำเก่าไม่ตรงตามความหมายของคำว่า “สินแร่” ที่ไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

(๔) ความเห็นในประเด็นข้อหารือ (ตามมติคณะอนุกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๑)

สำหรับข้อหารือของราชการส่วนท้องถิ่น ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขได้นำประเด็นดังกล่าวเสนอต่อคณะอนุกรรมการบริหารและขับเคลื่อนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขอีกครั้ง โดยศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การสกัดทองด้วยเครื่องรีไฟน์ดังที่ราชการส่วนท้องถิ่นหารือมานั้น มีลักษณะการดำเนินการ ดังนี้

๑) นำโลหะทองคำ เศษทองรูปพรรณ และเศษทองคำเก่า ซึ่งศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขเห็นว่า เป็นสารประกอบโลหะที่ไม่บริสุทธิ์ มาให้ความร้อนด้วยกระแสไฟฟ้าพร้อมทั้งเติมกรดเพื่อทำให้สารประกอบโลหะนั้นเปลี่ยนเป็นของเหลว จึงไม่ใช้การใช้กระแสไฟฟ้าแยกทองคำดังที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ชี้แจง

๒) เติมสารเคมีเพื่อจับกับเนื้อทองคำ

๓) กรองแยกทองคำออกจากน้ำเสียและสิ่งปลอมปน

๔) ล้างทองคำที่ผ่านการกรอง แล้วทำให้แห้ง

๕) ได้ผงทองคำบริสุทธิ์

ตามที่ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขได้ให้ข้อมูลไว้ในหนังสือแนวทางการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ จะเห็นว่า จากกระบวนการสกัดทองที่กล่าวถึงข้างต้น จะมี ๒ ขั้นตอน จาก ๓ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนที่ ๒ การถลุงหรือการใช้ความร้อนเพื่อทำโลหะที่อยู่ในรูปของสารประกอบ (ในสินแร่) ให้กลายเป็นโลหะ ๓) การทำโลหะให้บริสุทธิ์ ทั้งนี้ สำหรับขั้นตอนที่ ๑ การเตรียมแร่ ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขเห็นว่า กิจการดังกล่าวมีขนาดเล็ก และวัตถุดิบที่ใช้ไม่ได้เป็นแร่ที่มาจากเหมืองโดยตรง จึงอาจมีได้มีขั้นตอนในการเตรียมแร่ในสถานประกอบการนั้นด้วย และถึงแม้ว่าวัตถุดิบที่ใช้จะไม่เข้ากับคำความหมายของคำว่า “สินแร่” แต่ก็ยังถือเป็นสารประกอบโลหะที่ไม่บริสุทธิ์ ดังนั้น ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขเห็นว่า การนำสารประกอบดังกล่าวไปผ่านกระบวนการให้ความร้อนและแยก

ให้ได้โลหะบริสุทธิ์จึงตรงกับความหมายของคำว่า “ถลุง” และถือว่ากิจการสกัดทองเข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทที่ ๖ (๒) การถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑) ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ จึงมีมติยืนตามมติเดิมที่เคยให้ความเห็นไว้ในการประชุมครั้งที่ ๒-๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. กิจการดังกล่าวเข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทที่ ๖(๒) การถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิดยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖(๑) เนื่องจากมีลักษณะการประกอบกิจการสอดคล้องกับความหมายของคำว่า “ถลุง” ที่ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติไว้ และสอดคล้องกับขอบเขตความหมายของคำว่า “ถลุงแร่” ที่ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุขได้ให้ไว้ในหนังสือแนวทางการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ นอกจากนี้ ยังมีกระบวนการที่คล้ายกับกระบวนการที่ใช้ในอุตสาหกรรมถลุงแร่อีกด้วย

๒. หากในสถานประกอบการเดียวกันมีทั้งการสกัดทองคำและการหลอมทองคำรวมอยู่ด้วย โดยกระบวนการสกัดทองคำเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องกับการหลอมทองคำ ซึ่งมีเจตนาให้เกิดผลิตภัณฑ์หลักเดียวกัน และมีสถานประกอบการอยู่ในบริเวณเดียวกัน ถึงแม้ว่าเตาหลอมทองคำจะอยู่แยกเป็นอิสระจากกระบวนการสกัดทองคำ แต่ก็ถือว่าทั้งสองกระบวนการเป็นกระบวนการของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทที่ ๖(๒) การถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖(๑) โดยสถานประกอบการนั้นต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการเพียงใบเดียว

อย่างไรก็ตามคณะอนุกรรมการฯ ยังได้มอบหมายศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข ในฐานะฝ่ายเลขานุการ ให้เสนอประเด็นดังกล่าวต่อคณะกรรมการสาธารณสุขเพื่อแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยให้เพิ่มคำว่า “การสกัด” เข้าไปในกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทที่ ๖ (๒) จากเดิมใช้ชื่อว่า “การถลุงแร่ การหลอม หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑)” แก้ไขเป็น “การถลุงแร่ การหลอม การสกัด หรือหล่อโลหะทุกชนิด ยกเว้นกิจการที่ได้รับใบอนุญาตใน ๖ (๑)”

กรมอนามัย

ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒

หมายเหตุ : ท่านสามารถศึกษาแนวทางการตอบข้อหารือในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกักฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ที่เว็บไซต์ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข หรือสแกนได้ที่คิวอาร์โค้ดนี้

